

แบบสรุปผลงานเพื่อส่งเข้าคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
สื่อ นวัตกรรมและงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปี 2566
รายการที่ 17 การจัดการศึกษาเรียนรวม
: ด้านกระบวนการบริหารจัดการเรียนรวม ประเภท ผู้บริหารโรงเรียน
เรื่อง การบริหารจัดการเรียนรวมด้วย STSSR MODEL

นางจิรภา ชีระวิทย์

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาตาจอก

โรงเรียนบ้านเขาตาจอก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

แบบสรุปผลงานเพื่อส่งเข้าคัดเลือก Best Practice ด้านกระบวนการบริหารจัดการเรียนรวม เรื่องการบริหารจัดการเรียนรวมด้วย STSSR MODEL ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการบริหารโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนรวม เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนรวมในโรงเรียนบ้านเขาตังก้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

ข้าพเจ้าโรงเรียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบสรุปผลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการยกระดับคุณภาพและ มาตรฐาน ในการพัฒนาทางการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนรวมใน โรงเรียนสืบไป

นางจิรภา อีระวิทย์
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาตังก้อง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความสำคัญของผลงานหรือนวัตกรรมที่น่าสนใจ	1
จุดประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน	4
กระบวนการผลิตผลงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงาน	4
ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ	13
ปัจจัยความสำเร็จ	13
บทเรียนที่ได้รับ	14
การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ	14
ภาคผนวก	15

แบบสรุปผลงานเพื่อส่งเข้าคัดเลือก Best Practice

: ด้านกระบวนการบริหารจัดการเรียนรวม

ชื่อ Best Practice เรื่อง การบริหารจัดการเรียนรวมด้วย STSSR MODEL

ข้อมูลทั่วไปของผู้พัฒนา Best Practice

- 1.1 ชื่อผู้พัฒนา Best Practice ชื่อ - สกุล นางจิรภา อีระวิทย์
- 1.2 ตำแหน่ง วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเขาตังกอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

1. ความสำคัญของผลงานหรือนวัตกรรมที่นำเสนอ

1.1 ความเป็นมาและสภาพทั่วไป

โรงเรียนบ้านเขาตังกอง เป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลาง และเป็นโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรวม ตั้งแต่ปี 2555 ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนนักเรียนพิการเรียนรวม 9 ประเภทความพิการเรียนรวมในชั้นเรียนปกติ มีห้องเสริมวิชาการและมีครูพี่เลี้ยงเด็กพิการเรียนรวม จำนวน 1 ตำแหน่ง ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนพิการเรียนรวมปีการศึกษา 2566 จำนวน 23 คน ในการจัดการศึกษาพิเศษและการดำเนินงานการเรียนร่วมนั้น จะต้องจัดการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น ต้องมีกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ นโยบาย แนวปฏิบัติ จากส่วนกลางลงไปจนถึงระดับผู้ปฏิบัติ จะต้องกำหนดบทบาทของบุคลากรที่จะช่วยกันทำงานการจัดการด้านการเงิน การงบประมาณ ตลอดจนจัดเตรียมเครื่องมือ และสถานที่ให้พร้อมในการจัดการเรียนรวม เหนือสิ่งอื่นใดคือทำให้การศึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ปกครองและสาธารณชน เพราะถ้าบุคคลดังกล่าวไม่เข้าใจเด็ก ไม่เข้าใจปรัชญา และไม่เข้าใจหลักการศึกษาพิเศษแล้วจะทำให้การเรียนรวมเป็นไปได้ยาก จึงจำเป็นที่บุคคลหลายฝ่ายจะต้องร่วมมือกันทำงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา นอกจากนี้การเรียนร่วมนั้นยังเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือพิการ ได้เข้าเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมของชั้นเรียนปกติ เพื่อให้ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ จากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและจากการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงหาแนวทางการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนรวมในโรงเรียนบ้านเขาตังกอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ต่อไป

1.2 แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนา

Best Practice ของโรงเรียนบ้านเขาตังกองในครั้งนี้ ได้ดำเนินการภายใต้กรอบวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านเขาตังกองพัฒนาการคิดคำนวณและอ่าน - เขียน เรียนรู้ภูมิปัญญา พละนาถยสมบรูณ์ เพิ่มพูนภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พากเพียรคุณธรรมจริยธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน ฝึกฝนวินัยด้วยกิจกรรมลูกเสือ เกื้อหนุนการศึกษาพิเศษเรียนรวม โดยยึดหลัก “คนพิการได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งถึงและเสมอภาค” ซึ่งประกอบด้วย นโยบาย 4 ข้อ คือ

1. การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้าง SEAT

1.1 S : Student ด้านนักเรียน การเตรียมความพร้อมที่มีความจำเป็นต้องการพิเศษ

1. เตรียมคัดแยกประเภทความพิการ โดยมีการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ
2. ประเมินพื้นฐานความพร้อมของนักเรียน
3. คณะกรรมการดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามแบบของกฎกระทรวงและแบบ KUS-SI
4. ตรวจวัดระดับเชาว์ปัญญาหรือสติปัญญา (I.Q.) จากโรงพยาบาล ประเมินระดับสติปัญญาในการขอรับเอกสาร รับรองความพิการและออกบัตรประจำตัวคนพิการตามประเภทความพิการจากกระทรวงการพัฒนาสังคม
5. วางแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
6. จัดทำแผนการสอนรายบุคคล (IIP)
7. ดำเนินการพัฒนาเด็กตามแผนการสอนรายบุคคล

นักเรียนได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกับนักเรียนทั่วไปและได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยเด็กปกติคอยช่วยเหลือดูแลแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีพัฒนาการด้านต่างๆ ดีขึ้น สามารถเรียนร่วมในห้องเรียนปกติได้

1.2 E : Environment ด้านสภาพแวดล้อม

ด้านอาคารสถานที่

1. มีห้องเสริมวิชาการ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จัดตารางสอนการใช้ห้องเสริมวิชาการ โดยมีครูพี่เลี้ยงเด็กพิการเป็นผู้ดูแล
2. ได้รับงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตามโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนร่วมตามแผนงานขยายโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลผลิตเด็กพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฯ
3. จัดสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยในการเรียนการสอน บรรยากาศของโรงเรียนสร้างสรรค์ มีความปลอดภัย
4. จัดชั้นเรียนเรียนร่วมให้มีความดึงดูดใจ มีแหล่งเรียนรู้ ในบริเวณโรงเรียนสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเหมาะสมเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน บรรยากาศห้องเรียนให้ลดข้อจำกัดของผู้เรียนโดยมีมุมต่างๆ ในการทำกิจกรรม ได้รับความช่วยเหลือร่วมมือดูแลเอาใจใส่จากครูผู้สอน ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ ครูชั้นเรียนปกติ ตลอดจนบุคลากรและองค์กรต่างๆในชุมชน

ด้านบุคลากร

1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนโดยมีบุคลากรในชุมชน องค์กรการปกครองในท้องถิ่น คณะครู ผู้ปกครองเข้าร่วมเป็นกรรมการ
2. มีการสนับสนุน พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนร่วม
3. ครูต้องรู้จักเด็กทุกคน โดยวิธีการประเมินความสามารถและความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล

4. มีการออกแบบจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยวิเคราะห์ภาระงานและจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

5. ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถจัดหาสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนและมีการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล

6. มีการประสานงานกับเครือข่าย เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการจำเป็นพิเศษ

1.3 A: Activities ด้านกิจกรรมและการจัดการเรียนการสอน

1. ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรโดยยึดหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลัก และนำมาปรับให้เหมาะสมสอดคล้องตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2. จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลโดยแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำแผนซึ่งมีบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน
2. ครูฝ่ายวิชาการ
3. ผู้ปกครองนักเรียน
4. ครูประจำชั้น
5. ครูการศึกษาพิเศษของโรงเรียน
6. นักเรียน

3. จัดทำแผนการสอนรายบุคคล (IIP) เพื่อใช้ในการพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อม และปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง

1.4 T: Tools ด้านเครื่องมือ

1. จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้สอดคล้องตามกฎกระทรวง และปรับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2. จัดห้องเรียนรวมในชั้นเรียนปกติ และห้องบริการสอนเสริมวิชาการให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับบริการอย่างเพียงพอ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จริง

3. จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องตามความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนและตามประเภทความพิการ

4. จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นพิเศษ เน้นความปลอดภัย

5. มีแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ระบุถึงการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุสื่อ อุปกรณ์ ให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จริง

2. จุดประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน

จุดประสงค์ของการพัฒนา Best Practice

1. เพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนนักเรียนพิการเรียนรวม ให้มีประสิทธิภาพ เกิดทักษะที่สำคัญแก่นักเรียนพิการเรียนรวม มีทักษะชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. เพื่อส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาครูให้สามารถคิดค้นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ นวัตกรรมนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจการบริหารงานสถานศึกษาที่จัดการเรียนรวมของ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป้าหมายของการดำเนินการ

เชิงปริมาณ

1. นักเรียนโรงเรียนบ้านเขาตังก้อน จำนวน 218 คน กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้/พิการ โรงเรียนบ้านเขาตังก้อน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 23 คน
2. ประชากรกลุ่มผู้ปฏิบัติงานคือ ครูประจำการจำนวน 14 คน จำนวนครูที่สอนเด็กพิการเรียนรวมจำนวน 1 คน

เชิงคุณภาพ

นักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้/พิการ จำนวน 14 คน สามารถอ่านออก เขียนได้ และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. กระบวนการผลิตผลงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงาน

แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนา Best Practice

3.1 ความหมายของการบริหารโรงเรียน

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนว่า การบริหารโรงเรียนคือการบริหารคุณภาพ คือการปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียนด้วยการให้บุคลากรทุกระดับและทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จมีการกำหนดนโยบายการทำงานที่ชัดเจน และมีวิธีการจัดการเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดและผู้ร่วมงานมีความภาคภูมิใจในองค์กร

ไซมอน (Simon) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปร่วมกันดำเนินการ เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน เป็นศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติแต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

กล่าวโดยสรุป การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า

3.2 ความหมายของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม

วิลาวลัย วงศ์คุณาโรจน์ ได้กล่าวว่า การเรียนรวม คือ การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมกับเด็กปกติโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กพิเศษเกิดทักษะและประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

พิพัฒน์ ชูชัย ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรวมว่า เป็นการจัดการศึกษาให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้มีโอกาสเรียนรวมกับนักเรียนทั่วไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล และมีการกำหนดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกัน ระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายสอน และฝ่ายสนับสนุนทั้งในด้านการศึกษาปกติและด้านการเรียนรวม

กล่าวโดยสรุปว่าการจัดการเรียนรวม หมายถึง วิธีหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้อารมณ์ร่วมกันให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับนักเรียนปกติ เกิดการปฏิสัมพันธ์และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจโดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคลที่สามารถปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพ ให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

3.3 ความหมาย ปรัชญา แนวคิดของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

ความหมายการเรียนรวม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Inclusive หมายถึง การให้การศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุศักยภาพสูงสุดตามความเหมาะสมของแต่ละคนในโรงเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ และเป็นโรงเรียนในชุมชนใกล้บ้านของเด็ก เป็นการนำความช่วยเหลือ สนับสนุนเข้ามายังโรงเรียนหรือห้องเรียน (แทนการส่งเด็กเข้าไปรับบริการ) และให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการให้บริการทางการศึกษา (แต่ไม่ใช่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนด (WEAC, 2007 อ้างถึงในผดุง อารยะวิญญู และคณะ, 2551)

สรุปปรัชญาของการเรียนรวม (ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ 2550 ; 6-7)

ปรัชญาการเรียนรวมได้เน้นความสำคัญของการจัดการศึกษาบนความเท่าเทียม ความหลากหลาย การใช้ชีวิตด้วยการพึ่งพาอาศัยกัน เรียนด้วยกันโดยไม่มีการแบ่งแยก ซึ่งนับว่าเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงที่มนุษย์ต้องใช้ชีวิตกับผู้อื่นในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลาย

สรุปแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (ผดุง อารยะวิญญู และคณะ 2550 ; 25) คือ

1. ความยุติธรรมในสังคม ทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานในการได้รับการศึกษา
2. การเรียนรู้ ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะเป็นเด็กทั่วไปหรือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
3. การจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นการขจัด การแบ่งแยกทางสังคม ส่งเสริมการดำรงชีวิตร่วมกัน ดังนั้น การศึกษาแบบเรียนรวม จึงเป็นวิธีการหรือ เครื่องมือ เพื่อบรรลุการศึกษาเพื่อปวงชน
4. เด็กเป็นผู้เลือกโรงเรียนไม่ใช่โรงเรียนเลือกเด็ก โรงเรียนและครูต้องปรับสภาพแวดล้อม หลักสูตร การประเมินผลเพื่อสนองความต้องการพิเศษของนักเรียนแต่ละคน และจัดบริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละบุคคล

3.2 ความหมาย ประเภท และลักษณะเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities)

หมายถึงเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ เนื่องจากมีความผิดปกติของระบบประสาทชนิดถาวร ทำให้สมองถูกจำกัดความสามารถในการเรียนรู้ การทำความเข้าใจ หรือการจดจำ และอาจพบร่วมกับโรคทางจิตเวชอื่น ๆ ได้ถึงร้อยละ 40 - 50 เช่น โรคสมาธิสั้น (ADHD) พ่อแม่อาจสังเกตสัญญาณของความผิดปกติจากการที่เด็กไม่สามารถจดจ่ออยู่กับสิ่งใดได้นาน มีปัญหาในการพูด การอ่าน การเขียน การคำนวณ ส่งผลให้อาจมีทักษะในการเรียนรู้ด้อยกว่าเด็กในวัยเดียวกัน ทั้งนี้ ความเอาใจใส่ของคนที่ใกล้ชิดและการรักษาด้วยวิธีที่เหมาะสมตั้งแต่เนิ่น ๆ อาจช่วยให้ผู้ป่วยเด็ก LD พัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ ได้อย่างเต็มศักยภาพและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้เหมือนเด็กปกติ

2. ประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 23 - 33) และคันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2543, หน้า 25 - 30) สรุปไว้ว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

1. ความบกพร่องทางการอ่าน

ความบกพร่องทางการอ่าน (Dyslexia) เป็นความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่พบบ่อยที่สุด โดยปกติความสามารถในการอ่านต้องอาศัยความต่อเนื่องของสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ การมุ่งความสนใจไปยังสิ่งที่อ่าน และมีการเคลื่อนไหวสายตาตามหน้ากระดาษ และตามสิ่งที่อ่าน การจดจำตัวอักษรที่เป็นตัวแทนของเสียงนั้น ๆ ได้ การเข้าใจคำศัพท์และไวยากรณ์ การรวบรวมสิ่งที่อ่านเป็น แนวคิด การเปรียบเทียบแนวคิดใหม่กับสิ่งที่เคยประสบการณเดิม และจัดเก็บเอาไว้ในหน่วยความจำ แต่เด็กที่มีปัญหาทางการอ่านจะมีความบกพร่องในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าว นั่นคือเด็กจะไม่สามารถจำแนกตัวอักษรที่คล้ายกันได้ในขณะที่อ่าน ซึ่งเกิดจากการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับการมองเห็น (Visual Processing) ผิดปกติ ทำให้ความสามารถในการจำแนกเสียงที่คล้ายคลึงกัน (Phonological Awareness) ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เช่น ไม่สามารถจำแนกคำว่า “บิน” ออกจากคำว่า “กิน” ได้ หรือมีปัญหาในการประสมตัวอักษรเป็นคำ เช่น ไม่เข้าใจว่าทำไม “ทราย” จึงอ่านเป็น “ชาย” หรือบางทีก็อ่านสลับตัวอักษร เช่น “กบ” เป็น “บก” รวมไปถึงปัญหาการวิเคราะห์ คำการเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน ทั้งที่เป็นคำและประโยคส่งผลให้เด็กไม่สามารถตีความหมาย และทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ ดังนั้นพฤติกรรมที่มักพบในเด็กที่มีปัญหาด้านการอ่านก็คือ การอ่านหนังสือช้า อ่านออกเสียงไม่ชัดเจน ไม่มีความระมัดระวังในการอ่าน อ่านข้าม อ่านเพิ่มคำ อ่านผิดประโยคหรือผิดตำแหน่ง ผันเสียงวรรณยุกต์ไม่ได้ มีความลำบากในการอ่านจับใจความสำคัญ หรือเรียงลำดับเหตุการณ์ ของเรื่องที่อ่านไม่ได้

2. ความบกพร่องทางการเขียน

ความบกพร่องทางการเขียน (Dysgraphia) เป็นความบกพร่องที่แสดงออกให้ ปรากฏถึงกระบวนการคิดที่อยู่ภายใน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยกลไกการทำงานของสมองที่ซับซ้อน เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลหลายส่วนประกอบกันโดยแต่ละกลไกก็จะมีส่วนของสมองที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับ กลไกนั้น ๆ ประสานงานอยู่ และเรียกการทำงานของสมองในส่วนนี้ว่า การทำงานแบบ Higher Cortical Function กล่าวคือในขั้นแรก เด็กจะต้องรวบรวมสิ่งที่เขียนเป็นความคิดรวบยอด แล้วนำสิ่งที่คิดไว้ไปเชื่อมโยงกับอักษรซึ่งเป็นสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน ต้องมีการจัดลำดับ

ตำแหน่งของตัวอักษรและคำอย่างถูกต้อง ในขั้นตอนนี้ต้องอาศัยกระบวนการที่เรียกว่า Visual Processing ต่อมาจึงนำตัวอักษรหรือคำที่เรียบเรียงไว้แล้วมาถ่ายทอดลงบนกระดาษโดยอาศัยการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ เรียบ เอ็น และข้อต่อต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่าการเคลื่อนไหวแบบ Kinetic Melody กระบวนการที่ใช้ในการเขียนทั้งหมดจึงเป็นการทำงานที่ซับซ้อนของสมอง ดังนั้นเด็กที่มีปัญหาด้านการเขียน จึงมักจะเขียนตัวอักษรหรือคำสลับที่เขียนตัวอักษรผิดรูปแบบ สะกดคำไม่ถูกต้อง เว้นวรรคไม่ถูกต้อง เขียนผิด ไวยากรณ์ คัดลอกซ้ำ ดินสอเมื่อง่ายไม่ถนัด และลายมือไม่ดี

3. ความบกพร่องทางการคำนวณ

ความบกพร่องทางการคำนวณ (Dyscalculia) จัดเป็นความบกพร่องที่เกี่ยวข้องกับ ความสามารถทางด้านการคำนวณ ได้แก่ การจดจำตัวเลข และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การวัดปริมาณ ระยะทาง เวลา และหน่วยของเงินตรา เด็กที่มีความบกพร่องทางการคำนวณ มักจะไม่เข้าใจค่าของตัวเลขตั้งแต่หลักหน่วย สิบ ร้อย พัน หมื่น เรื่อย ๆ ไป นับเลขไปข้างหน้า หรือ ถอยหลังไม่ได้ คำนวณบวก ลบ คูณ หาร ด้วยการนับนิ้ว จำสูตรคูณไม่ได้ เขียนเลขกลับกัน มีความลำบากในการตีโจทย์ปัญหา หรืออ่านตัวเลขหลายตัว ไม่เข้าใจเรื่องเวลา ความคิดรวบยอด เกี่ยวกับระยะทาง และความคิดเชิงปริมาณ

4. ความบกพร่องที่ไม่เฉพาะเจาะจง ความบกพร่องที่ไม่เฉพาะเจาะจง (Learning Disorder Not Otherwise Specified) จากรายละเอียดในคู่มือการวินิจฉัยและสถิติสำหรับความผิดปกติทางจิต พิมพ์ครั้งที่ 4 (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders Fourth Edition) เรียกว่า DSM IV ได้ให้รายการความบกพร่องทางการเรียนรู้ประเภทอื่น ๆ ที่ไม่เข้าเกณฑ์ของความบกพร่องทางการอ่าน การเขียน และการคำนวณ ซึ่งอาจจะหมายถึงความบกพร่องทั้ง 3 ประเภทเกิดร่วมกัน หรือความบกพร่องที่ไม่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์มากนัก ความบกพร่องอื่น ๆ ที่พบร่วมกับความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่

4.1 ความบกพร่องด้านสมาธิ (Attention Disorders) เป็นปัญหาที่พบร่วมกับ ภาวะความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้บ่อย แต่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่อง ของสหรัฐอเมริกา ไม่ได้กำหนดให้เป็นความบกพร่องทางการเรียนรู้ ทั้งนี้การวินิจฉัยความบกพร่อง ทางการเรียนรู้ด้านการอ่านและความบกพร่องด้านสมาธิมีความชัดเจนและแยกขาดจากกัน เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ร่วมกับความบกพร่องทางสมาธิ จะไม่สามารถจดจ่อและสนใจกับสิ่งที่ จะต้องเรียนรู้ บางคนหุนหันพลันแล่น อดทนรออะไรไม่ได้ ชอบขัดจังหวะเวลาคนอื่นพูด ทำให้เกิด ปัญหาทางพฤติกรรมในห้องเรียนกับเพื่อนและครู

4.2 ความบกพร่องทางการสื่อสาร (Communication Disorders) เป็นตัวบ่งชี้แรกเริ่มที่สุดของความบกพร่องทางการเรียนรู้ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา จะมีความยากลำบากในการออกเสียงพูด การใช้ภาษาพูดเพื่อสื่อสารหรือการเข้าใจสิ่งที่ผู้อื่นพูดโดยมีลักษณะของปัญหาคือ

4.2.1 ความบกพร่องทางการแสดงออกด้วยภาษาจะเป็นปัญหาในด้าน การถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิดออกมาด้วยการพูด เช่น เด็กบางคนเรียกชื่อสิ่งต่างๆ ผิด

4.2.2 ความบกพร่องทางการรับรู้ภาษาและการแสดงออก จะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการทำความเข้าใจในคำพูดในบางแง่ หรือบางด้าน เช่น คนงานที่ไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้ ซึ่งคนเหล่านี้มีการได้ยินปกติ เพียงแต่เขาไม่สามารถจะทำความเข้าใจกับเสียงกับคำหรือกับประโยคบางประโยคที่เขาได้ยิน

4.2.3 ความบกพร่องทางการออกเสียง เป็นปัญหาในการควบคุมอัตราการพูด ของตนเองหรือ อาจมีช่วงห่างของพัฒนาการด้านการเรียนรู้ที่จะออกเสียงพูดหลังจากเพื่อนในวัยเดียวกัน

3. ลักษณะเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นความบกพร่องที่ทำให้เด็กไม่สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีทั่ว ๆ ไปเช่นเดียวกับ เด็กคนอื่น ๆ ทำให้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสังคม นักการศึกษาได้สรุปลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทาง การเรียนรู้ ไว้ดังนี้ ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2543, หน้า 38-46) ได้สรุปลักษณะของความบกพร่องของคนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. การจัดระบบ (Organization) ได้แก่ การจัดระบบเวลา การรู้เวลา การรู้วันที่ การรู้ปี การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ การจัดระบบความคิด ความสามารถที่จะหาของ ๆ ตัวเองได้ครบการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ การตัดสินใจ การจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง และการเรียงลำดับเหตุการณ์

2. การประสานงาน หรือประสานความสัมพันธ์ของร่างกาย ได้แก่ การจับต้องและการใช้ สิ่งของที่มีขนาดเล็ก การเรียนรู้ทักษะการช่วยเหลือตนเอง การตัด การวาด การคัดลายมือ การวิ่ง การปีนป่ายและความสามารถในการเล่นกีฬาต่าง ๆ

3. ภาษาพูดหรือภาษาเขียน ได้แก่ การออกเสียงคำต่าง ๆ การเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ การทำตามคำสั่ง การเข้าใจสิ่งที่ขอจากผู้อื่น การเชื่อมโยงความสัมพันธ์เรื่องราวต่าง ๆ การแยกแยะ ระหว่างเสียงต่าง ๆ การตอบสนองต่อคำถาม การเข้าใจความคิด ความคิดรวบยอด หลักการต่าง ๆ การเข้าใจ สิ่งที่อ่านหรือการอ่านจับใจความการสะกดคำการเล่าเรื่องหรือการเขียนเรียงความ

4. สมาธิและความสนใจ ดังที่ได้นำเสนอมาแล้วในข้างต้นว่า ความบกพร่องด้านสมาธิ ไม่รวมอยู่ในความบกพร่องทางการเรียนรู้ แต่เป็นภาวะบกพร่องที่พบร่วมกันได้บ่อยได้แก่ ไม่สามารถจะทำงานจนสำเร็จ ลงมือทำก่อนจะคิดให้รอบคอบ เป็นคนที่ไม่สามารถจะทำงานเป็นระบบระเบียบได้ มีความวุ่นวายในการจัดระบบ มีปัญหาในการรอคอย อดทนรอไม่ได้ กระสับกระส่าย เหม่อลอย วอกแวกง่ายและเสียสมาธิง่าย

5. ความจำ ได้แก่ การจดจำทิศทาง การเรียนรู้ข้อความทางคณิตศาสตร์การเรียนรู้ใน กระบวนการใหม่ ๆ การเรียนรู้ตัวอักษร การจดจำชื่อต่าง ๆ การสะกดคำและการทบทวนหนังสือก่อนสอบ

6. พฤติกรรมทางสังคม ได้แก่ การมีเพื่อนใหม่ และการคงมิตรภาพของเพื่อนใหม่ไว้ได้ การตัดสินใจ ปัญหาในชีวิตประจำวัน การมีพฤติกรรมที่ผลิผลลาม หุนหันพลันแล่น ความอดกลั้น ความอดทนต่อความกดดัน ความเครียด การยอมรับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวัน ความสามารถ ที่จะตีความภาษาที่ไม่ใช่ภาษาเขียน เช่น สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียงและการทำงานเป็นทีม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548ข, หน้า 9 -11) สรุปลักษณะทั่วไปของ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เมื่อวิเคราะห์ตามพัฒนาการในวัยต่าง ๆ มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. ช่วงก่อนวัยเรียน นักการศึกษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่จะคัดแยก ว่าเด็กคนใดบ้างใน วัยนี้เป็เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 6 ขวบ ที่พบว่ามีความบกพร่องทาง การเรียนรู้ มักจะถูกระบุว่าเป็นเด็กที่มีความล่าช้าทางพัฒนาการ (Developmental Delay) หรือ เป็นเด็กกลุ่มเสี่ยง (Children at Risk) อย่างไรก็ตามมี

งานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า การช่วยเหลืออย่าง 9 เหมาะสมตั้งแต่ช่วงวัยเด็กเล็ก จะมีผลดีต่อการพัฒนาด้านการศึกษาในระยะต่อ ๆ มา นอกจากนี้แล้ว ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยัง ให้มีการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเมื่อค้นพบความพิการ (Early Intervention) ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในวัยนี้ มักจะพบว่ามีความด้อย หรือล่าช้าไม่เป็นไปตามวัยของ พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว เช่น การคลาน การเดิน การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็ก มีความล่าช้าด้านพัฒนาการทางภาษา มีความบกพร่องด้านการพูด มีพัฒนาการด้านสติปัญญาที่ล่าช้า และมีความบกพร่องด้านการรับรู้ เป็นต้น

2. ระดับประถมศึกษา เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในวัยนี้มีจำนวนมากที่เพิ่งเริ่ม แสดงให้เห็นถึงปัญหาทางการเรียนรู้ เมื่อเข้ามาเรียนในโรงเรียนและประสบความล้มเหลวใน การเรียนรู้ทางวิชาการ เช่น การอ่าน การเขียนและคณิตศาสตร์ หรือวิชาอื่น ๆ ลักษณะอื่นที่พบบ่อย ในเด็กวัยนี้ ได้แก่ ทักษะการเคลื่อนไหวที่ล่าช้าไม่สมวัย อาจแสดงออกในรูปของการจับดินสอ ลายมือ อ่านยาก มีความลำบากในการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และ การให้เหตุผล มีปัญหาในการเรียนวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ หรืออาจพบปัญหาด้านอารมณ์ ร่วมด้วยเป็นต้น

3. ระดับมัธยมศึกษา ในวัยนี้เด็กจะประสบปัญหาและความยากลำบากเพิ่มมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความคาดหวังของโรงเรียนและครู ความสับสนของเด็ก รวมทั้งความล้มเหลวทางการเรียนรู้ ด้านวิชาการ และเนื่องจากเด็กวัยนี้อยู่ในช่วงของการเริ่มมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง เมื่อสำเร็จการศึกษา นอกจากปัญหาด้านการเรียนรู้ทางวิชาการที่มีอย่างต่อเนื่องจากวัย ประถมศึกษาแล้ว ยังมีปัญหาในเรื่องของอารมณ์และสังคม การมองเห็นคุณค่าของตนเอง

มอร์เซอร์ และเมอร์เซอร์ (Mercer & Mercer, 1998, p.7-8) ได้กล่าวถึงลักษณะของ ปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. ด้านสติปัญญา ได้แก่ ความยุ่งยากทางสติปัญญาและการรู้จัก ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ต่ำ ความจำไม่ดี ปัญหาด้านความสนใจและอยู่นิ่ง และบกพร่องทางการรับรู้

2. ด้านจิตพิสัย ได้แก่ ทักษะทางสังคมไม่ดี การรับรู้เกี่ยวกับตนเองไม่ดี แรงจูงใจต่ำและ สภาวะทางอารมณ์อ่อนแอ

3. ด้านพฤติกรรม ได้แก่ ความบกพร่องด้านการปรับพฤติกรรม พฤติกรรมที่ยุ่งเหยิงและพฤติกรรมเก็บตัว

โบเวน (Bowen, 2005, p.2) ได้สรุปพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่

- 1) มีความยุ่งยากในการเข้าใจและปฏิบัติตามคำแนะนำ
- 2) มีความยุ่งยากใน การจดจำคำและ ข้อเท็จจริงพื้นฐาน
- 3) มีความยุ่งยากในการเขียนและกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- 4) มีสมาธิสั้น
- 5) มีความยุ่งยากในการจัดระบบการทำงาน
- 7) มีความยุ่งยากที่เห็นได้ชัดเจนในการอ่านรวมถึงการระบุ และความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน
- 8) มีความยุ่งยากในการบอกชื่ออย่างรวดเร็ว ภาพคำจำนวน เป็นต้น ส่วนลักษณะทั่วไปของความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้น มีลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ 1) ความยุ่งยากใน การพูด 2) ความยุ่งยากในการอ่าน 3) ความยุ่งยากในการเขียน 4) มีความยุ่งยากในการเรียน คณิตศาสตร์ 5) มีความยุ่งยากด้านพฤติกรรมและอารมณ์

จากลักษณะของความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่นักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศได้ สรุปไว้ข้างต้นพอที่จะสรุปได้ว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้ สามารถจำแนกเป็นด้าน ๆ ได้ดังนี้ คือ 1) เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านภาษา

ที่รวมไปถึง การฟัง การพูด 2) เด็กที่มีความบกพร่องทางด้าน วิชาการ ได้แก่ การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ 3) เด็กที่มีความบกพร่อง ทางด้านการคิด และการให้เหตุผล 4) เด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว 5) เด็กที่มี ความบกพร่องทางด้านสังคมและอารมณ์ และ 6) เด็กที่มีความบกพร่องด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความบกพร่องด้านสมาธิ การรับรู้

4. สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 7-8; 2546, หน้า 3-4) ได้สรุปถึงสาเหตุของความบกพร่อง ทางการเรียนรู้ไว้ว่าก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้ เนื่องจากเด็กไม่สามารถเรียนรู้ได้ดีเท่ากับเด็กปกติ ทัวไป การค้นหาความบกพร่องของเด็กส่วนมากเป็นหน้าที่ของบุคลากรทางสาธารณสุข บุคลากรทางการศึกษาอาจจำแนกการรับรู้ไว้เพื่อจะได้หาทางจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปัญหาของเด็กต่อไป โดยสาเหตุของความบกพร่องจำแนกได้ดังนี้

1. การได้รับบาดเจ็บทางสมอง โดยบุคลากรทางการแพทย์มีความเชื่อว่า สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เด็กเหล่านี้ไม่สามารถเรียนรู้ได้นั้น เนื่องมาจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง อาจเป็นการได้รับบาดเจ็บก่อนคลอด ระหว่างคลอด หรือหลังคลอดก็ได้ การบาดเจ็บนี้ทำให้ระบบประสาทส่วนกลางไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ ทั้งนี้อาจทั้งเป็นการได้รับบาดเจ็บที่ไม่รุนแรงนัก สมองและประสาทส่วนกลางยังทำงานได้ดีเป็นจำนวนมากแต่มีบางส่วนที่บกพร่องไปบ้าง ดังนั้นจึงทำให้เด็กมีปัญหาทางการรับรู้ซึ่ง ส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของเด็ก

2. กรรมพันธุ์ มีงานวิจัยจำนวนมากที่ได้ระบุไว้ตรงกันว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้ บางอย่างสามารถถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ได้ เช่นพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้บางคนอาจมี พี่ น้องที่เกิดจากท้องเดียวกันมีปัญหาทางการเรียนรู้เช่นกัน หรืออาจมีพ่อแม่ พี่ น้อง หรือญาติใกล้ชิดมี ปัญหาทางการเรียนรู้เช่นกันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาในการอ่าน การเขียนและความเข้าใจ มีรายงาน การวิจัยที่เชื่อถือได้ว่า เด็กฝาแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกัน เมื่อพบว่าฝาแฝดคนหนึ่งมีปัญหาในการอ่าน ฝาแฝดอีกคนหนึ่งมักมีปัญหาในการอ่านด้วย แต่ปัญหาเช่นนี้ไม่พบบ่อยนักสำหรับฝาแฝดที่มาจาก ไข่คนละใบ ดังนั้นปัญหาในการเรียนรู้ อาจสืบทอดทางกรรมพันธุ์ได้

3. สิ่งแวดล้อม สาเหตุทางสภาพแวดล้อมนี้หมายถึง สาเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การได้รับ บาดเจ็บทางสมองและกรรมพันธุ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กภายหลังคลอด เมื่อเด็กเติบโตขึ้นมาใน สภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดความเสี่ยง เช่น การที่เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายล่าช้าด้วยสาเหตุบาง 11 ประการ หรือร่างกายได้รับสารบางประการอันเนื่องจากสภาพมลพิษในสิ่งแวดล้อม การขาด สารอาหารในวัยทารกและวัยเด็ก การสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพของครู ตลอดจนการขาดโอกาสใน การศึกษา เป็นต้น

5. การช่วยเหลือจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเรียนรวม

โรงเรียนบ้านเขาตาก้อ เป็นโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรวม ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นสอนเรียบรมรวมในชั้นเรียนปกติ และแยกสอนตามตารางสอนในห้องเสริมวิชาการโดยมีครูพี่เลี้ยงเด็กพิการเป็นผู้ดูแลกิจกรรมการสอนตามตารางสอนที่ฝ่ายวิชาการจัดให้

จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) โดยจัดทำเป็นปีการศึกษา มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ของการเรียนรู้เป็นขั้นตอน และกำหนดกลวิธีที่จะไปถึงเป้าหมาย โดยมีหลักการสอนทั่วไป ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่ย่างที่สุด การเริ่มต้นที่ดีควรเริ่มในระดับที่ต่ำกว่าความสามารถของเด็กเล็กน้อย ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้เด็กมีกำลังใจที่จะเรียนในระดับที่ยากขึ้นไป

2. สอนจากสิ่งที่คุ้นเคยไปหาสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เด็กสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่ายถ้าครูเริ่มต้นสอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคย จากนั้นสอนเพิ่มเติมในสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย

3. ให้โอกาสเด็กเลือกเรียน โดยเด็กสามารถเลือกเรียนในวิชาและทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ

4. ให้เด็กมีความสุขในการเรียน เด็กที่มีความสุขจะมองเห็นแง่ดีและสามารถสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูได้

5. ให้ประสบการณ์ตรง โดยเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในเรื่องนั้นๆ วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น รวมถึงการให้เด็กมีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

6. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามขีดความสามารถของตน เพราะการสอนจะมีประสิทธิภาพต้องสอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความก้าวหน้าในการเรียนไม่เหมือนกันและใช้เวลาเรียนในเรื่องเดียวกันไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสอนเป็นรายบุคคลก่อนเข้าเรียน ตามแผนการสอนรายบุคคล (IIP) และมีการสอนเสริมหลังเลิกเรียน

7. ใช้แรงเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเด็กพิเศษต้องการกำลังใจจากครูอย่างสม่ำเสมอ คำชมจากครู เป็นสิ่งสำคัญ เช่น คำว่า ดี ดีมาก ถูกต้อง เก่งมาก เยี่ยม หรือการให้แต้มดาว จะช่วยให้เด็กมีกำลังใจและพยายามมากขึ้น การให้แรงเสริม (รางวัลและคำชมเชย) ครูจำเป็นต้องให้ทันทีที่มีพฤติกรรมที่ต้องการเพื่อให้เด็กทำพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น หยุดแรงเสริมทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ครูให้แรงเสริมสม่ำเสมอและลดแรงเสริมลงทีละน้อย เมื่อเด็กมีพฤติกรรมคงที่แล้วครูจึงงดแรงเสริม หรือให้แรงเสริมเป็นครั้งคราวเพื่อให้เด็กคงพฤติกรรมพึงประสงค์ต่อไป

6. เทคนิคการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในชั้นเรียนร่วม

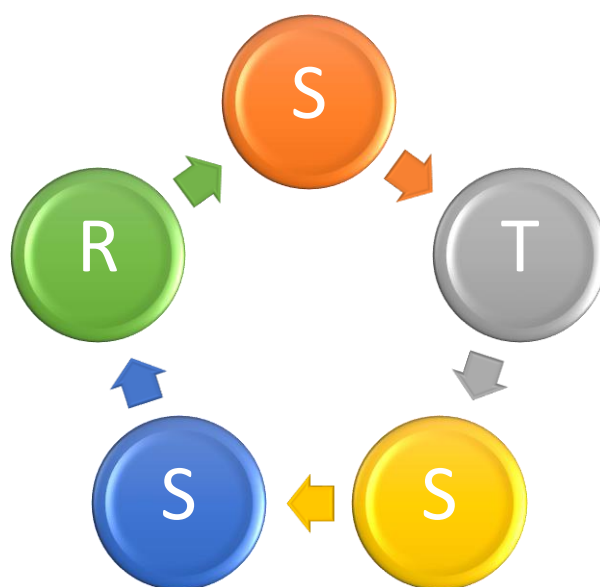
การจัดการเรียนรวมให้เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นเรื่องลำบากมากที่สุด แม้จะมีเหตุผลทางสังคมที่จะให้มีการจัดการเรียนรวมเพื่อเด็กกลุ่มนี้ แต่ความไม่พร้อมของโรงเรียนที่มีผลทำให้ไม่สามารถสอนทักษะพื้นฐานเพื่อให้เด็กพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพที่เด็กมีและเรียนรู้ได้ เพราะเท่าที่ผ่านมาไม่มีการปรับหลักสูตรและวิธีการสอนที่ยืดหยุ่นและเหมาะสม ดังนั้นการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมควรจัดให้เด็กได้เตรียมความพร้อมก่อน และให้โอกาสในการพัฒนาด้านสังคมเพื่อนำการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและในชั้นเรียนรวมครูควรคำนึงถึงเทคนิคการจัดการเรียนการสอนได้แก่

1. สอนโดยเน้นให้เด็กท่องจำคำหรือข้อความโดยให้เด็กพูดออกเสียงให้ชัดเจน

2. สอนโดยเน้นการจำแนกส่วนต่าง ๆ พร้อมบอกชื่อ และวาดภาพประกอบ เช่น ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมนุษย์ ส่วนประกอบของต้นไม้ เป็นต้น และแบ่งเนื้อหาที่ครูสอนออกเป็นย่อยๆ หลายส่วน (Task Analysis) ที่เด็กพอจะทำได้ แล้วครูให้เด็กทำกิจกรรมทีละส่วนตามลำดับ

3. เนื้อหาที่จะให้เด็กเรียนควรเป็นสิ่งที่มีความหมายและเกี่ยวข้องกับตัวเด็กและในชีวิตประจำวัน
4. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้จับต้องและสัมผัสในสิ่งที่ให้เด็กเรียน
5. หมั่นทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วบ่อยๆ เพื่อให้เด็กจำได้
6. ควรมีภาพประกอบในการอธิบายเนื้อหาบางอย่างให้เด็กเข้าใจ เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพจากวีดิทัศน์ เป็นการให้เด็กได้ใช้สายตาประกอบการฟัง ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อหาที่ครูสอนได้ดียิ่งขึ้น
7. ควรให้แรงเสริมแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจเป็นแรงเสริมทางวาจา ได้แก่ คำชม เก่งมาก ดีมาก ยอดเยี่ยม เป็นต้น

7. นวัตกรรมการบริหารจัดการเรียนรวม STSSR MODEL

(S : School Based Management : SBM) โรงเรียนจัดการศึกษาเรียนรวม ด้วยการสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมทุกด้าน เช่น การบริการช่วยเหลือบุคคลที่มีความจำเป็นพิเศษ การบริการด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก บริการสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็น

(T : Professional Teacher) ส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพมีคุณสมบัติครบตามแบบครูดี ๕ ต้อง ได้แก่ ต้องเต็มใจ ต้องเต็มหลักสูตร ต้องเต็มเวลา ต้องเต็มความสามารถ ต้องก้าวหน้าเทคโนโลยี และครูมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเรียนรวม

(S : Student Skills) เน้นนักเรียนมีทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ มีทักษะชีวิตและเป็นคนดีของสังคม มีคุณสมบัติครบตามแบบนักเรียน ๕ ดี ได้แก่ การเรียนดี สุขภาพดี มารยาทดี ทักษะชีวิตดี และมีความสุขดี

(S : Steak holder) ผู้มีส่วนได้เสียในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ปกครององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

(R : Report and Research) การรายงานผลความก้าวหน้า พัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนเป็นระยะเพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน จุดที่ควรพัฒนาและการวิจัยเพื่อพัฒนานักเรียนพิการเรียนรวม

4. ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ

แนวทางการนำ Best Practice ไปใช้ประโยชน์

1. การจัดการเรียนการสอนนักเรียนพิการเรียนรวมมีประสิทธิภาพ เกิดทักษะที่สำคัญแก่นักเรียนพิการเรียนรวม มีทักษะชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. ครูสามารถคิดค้นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อนวัตกรรมนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เกิดความพึงพอใจการบริหารงานสถานศึกษาที่จัดการเรียนรวมของ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 100

ผลสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนา Best Practice

4.1 เชิงปริมาณ

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้รับการพัฒนา ด้านการเขียนและการอ่าน และการคิดคำนวณ โดยใช้สื่อนวัตกรรม โดยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

4.2 เชิงคุณภาพ

- 4.2.1. นักเรียนพิการเรียนรวม ประเภทบกพร่องทางการเรียนรู้(LD) มีทักษะการอ่านแจกลูกสะกดคำ
- 4.2.2. นักเรียนพิการเรียนรวม ประเภทบกพร่องทางการเรียนรู้(LD) มีทักษะการเขียนคำได้ถูกต้อง
- 4.2.3. นักเรียนพิการเรียนรวม ประเภทบกพร่องทางการเรียนรู้(LD) มีทักษะการแต่งประโยค
- 4.2.4. นักเรียนพิการเรียนรวม ประเภทบกพร่องทางการเรียนรู้(LD) มีทักษะการเขียนเรื่องราวแบบสั้นๆ
- 4.2.5. นักเรียนพิการเรียนรวมได้รับการพัฒนา สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4.3 ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อ Best Practice

จากแบบประเมินความพึงพอใจของครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจในการบริหารจัดการเรียนรวม ด้วย STSSR MODEL คิดเป็นร้อยละ 100

5. ปัจจัยความสำเร็จ

ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนา Best Practice

1. ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองมีความตระหนักรับและเข้าใจเห็นความสำคัญในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และเชื่อมั่นว่า “นักเรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้” พร้อมให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของโรงเรียน
2. โรงเรียนมีทรัพยากร สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอื่นใดทางการศึกษาที่เพียงพอ เหมาะสม
3. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจและมีทัศนคติในเชิงบวกมีความเป็นกัลยาณมิตร ตระหนักและเห็นความสำคัญ

4. มีการทำงานที่เป็นทีม มีความเป็นมืออาชีพ ครูสอนดี มีคุณธรรม ใฝ่หาความก้าวหน้าและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยเป็นศูนย์พัฒนารูปแบบโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม เป็นโรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนรวม ศูนย์กลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประชาสัมพันธ์เผยแพร่

6. มีการประสานงานสร้างเครือข่าย เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการจำเป็นพิเศษ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนสนับสนุนและให้บริการ

7. มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

6. บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned)

6.1 นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพทางด้านการเรียนรู้สติปัญญา ควบคู่ไปกับการพัฒนา ด้านอารมณ์ สังคม และคุณธรรมจริยธรรม

6.2 นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะชีวิต ประสบการณ์ต่าง ๆ จนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคม ได้อย่างมีความมั่นใจและมีความสุข

6.3 ครูได้รับการพัฒนาและเพิ่มทักษะในการจัดการเรียนการสอนและดูแลนักเรียนพิการเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

7. การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ

7.1 สนับสนุนให้มีบริการช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ความรู้ ความเข้าใจ ให้ศึกษาดูงาน แก่โรงเรียนเครือข่ายใกล้เคียง

7.2 ขยายผลให้กับโรงเรียนเครือข่าย ครูผู้สนใจภายในสถานศึกษาใกล้เคียงที่มีนักเรียน เรียนรวม มีความสนใจรูปแบบการดำเนินงานนำสู่การปรับใช้ในสถานศึกษา

7.3 ประชาสัมพันธ์ผ่าน Facebook โรงเรียนบ้านเขาตาอ็อก ผ่าน website โรงเรียนบ้านเขาตาอ็อก

7.4 นางสาวนัยนา จันเพชร ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม BEST OF THE BEST การประกวดผลงานวิสัยปฏิบัติที่เป็นเลิศ การจัดการศึกษาเรียนรวม สำหรับครูผู้สอน ด้านสื่อนวัตกรรม

7.5 เด็กชายธนดล ทะสูงเนิน และเด็กชายวสุพล ปลื้มจิตร ได้รับรางวัลระดับเหรียญทอง ชนะเลิศ กิจกรรมการแข่งขันการวาดภาพด้วยโปรแกรม Paint ประเภทนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายฯ ระดับชั้นม.1 – ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 ภาคกลางและภาคตะวันออก ณ จังหวัดราชบุรี ครูผู้ฝึกสอน นางสาวศิริวิมล เสงส์นทียะและนางสาวนัยนา จันเพชร

ลงชื่อ .....

(นางจิรภา ธีระวิทย์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

ภาคผนวก

สพป.สท.1(2565)7470

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้เพื่อแสดงว่า

นางสาวนัยนา จันเพชร

ครู โรงเรียนบ้านเขาตาจอก

ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม BEST OF THE BEST การประกวดผลงานวิธิปฏิบัติที่เป็นเลิศ

การจัดการศึกษาเรียนรวม สำหรับครูผู้สอน ด้านสื่อนวัตกรรม

ในวันที่ 15 เดือน กันยายน พุทธศักราช 2565

ขออำนาจพรให้ประสบความสำเร็จทั่วหน้าตลอดไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 18 เดือน กันยายน พุทธศักราช 2565

(นายมงคลชัย รัตนอ่อน)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

เลขที่ สพฐ-น.๒๕๑๕๓/๒๕๖๕

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

เด็กชายวสุพล ปลื้มจิตร

โรงเรียนบ้านเขาตาจอก

ได้รับรางวัลระดับเหรียญทอง ชนะเลิศ

กิจกรรม การแข่งขันการวาดภาพด้วยโปรแกรม Paint ประเภทนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายฯ ระดับชั้น ม.๑ - ม.๓

งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ครั้งที่ ๗๐

ปีการศึกษา ๒๕๖๕ ภาคกลางและภาคตะวันออก ณ จังหวัดราชบุรี

ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ขอให้มีความสุข ความสำเร็จตลอดไป

(นายอัมพร พินะสา)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เลขที่ สพฐ-น.๒๕๑๕๒/๒๕๖๕

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

เด็กชายธนดล ทะสูงเนิน

โรงเรียนบ้านเขาดำ

ได้รับรางวัลระดับเหรียญทอง ชนะเลิศ

กิจกรรม การแข่งขันการวาดภาพด้วยโปรแกรม Paint ประเภทนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายฯ ระดับชั้น ม.๑ - ม.๓

งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ครั้งที่ ๗๐

ปีการศึกษา ๒๕๖๕ ภาคกลางและภาคตะวันออก ณ จังหวัดราชบุรี

ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ขอให้มีความสุข ความเจริญตลอดไป

(นายอัมพร พินะสา)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เลขที่ สพฐ-ก.๑๔๓๐๗/๒๕๖๕

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาวศิริวิมล เสงส์นทีเยะ

โรงเรียนบ้านเขาดำ

ครูผู้สอนนักเรียน ได้รับรางวัลระดับเหรียญทอง ชนะเลิศ

กิจกรรม การแข่งขันการวาดภาพด้วยโปรแกรม Paint ประเภทนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายฯ ระดับชั้น ม.๑ - ม.๓

งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ครั้งที่ ๗๐

ปีการศึกษา ๒๕๖๕ ภาคกลางและภาคตะวันออก ณ จังหวัดราชบุรี

ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ขอให้มีความสุข ความเจริญตลอดไป

(นายอัมพร พินะสา)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

